ПРЕГЛЕД И ПРОУЧВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ СТАНДАРТИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДИСЦИПЛИНАРНАТА ПРАКТИКА

/СТАНДАРТИ НА ЕМСС И ПРАКТИКИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ/

ВЪВЕДЕНИЕ

В рамките на Европейската мрежа на съдебните съвети /ЕМСС/ през 2015 г. е приет доклад относно минималните съдебни стандарти при дисциплинарните производства и отговорността на магистратите. Докладът „Минимални съдебни стандарти V (Дисциплинарни производства)“ е резултат от работата през 2014 и 2015 г. на нарочно създаденият от Общото събрание на ЕМСС проектен екип, включващ представители на държавите, чиито съдебни съвети членуват в ЕМСС, в това число представители на Висшия съдебен съвет. Окончателният доклад е приет от Общото събрание на организацията, проведено в Хага на 5 юни 2015 г. и обобщава опита на отделните европейски държави в сферата на дисциплинарните производства срещу магистрати и определя минимални стандарти и индикатори в областта на дисциплинарната отговорност на магистратите и дисциплинарните производства срещу тях, като по този начин осигури **инструмент, който може да се ползва от националните съдебни органи, съдебни съвети и други държавни институции при оценката на съществуващите системи за дисциплинарна отговорност и планирането на реформи**, свързани с тях. Разработените в доклада стандарти и индикатори се основават на разбирането, че, от една страна, уместното поведение, в съответствие с установени подходящи стандарти, на магистратите в професионалната им дейност и в някои аспекти от личния им живот може да окаже въздействие върху общественото доверие в съдебната власт и в съдебната система като цяло, поради което трябва да има някакво средство за търсене на отговорност в случаите на сериозни нарушения, но от друга страна е изключително важно да се защитава независимостта на съдиите и да не се допусне заплаха от неправомерен натиск, упражнен от друг клон на държавната власт, от други членове на съдебната власт, от медиите, обществото или страните по делата. В следствие от това, идентифицираните от проектния екип минимални стандарти осигуряват баланс между застрашените ценности, т.е отчетността на съдебната власт и независимостта на магистратите. Наред с това, при разработването на минималните стандарти е отчетено съдържанието на международните документи, посветени на въпроса за отчетността на съдиите и съдебната независимост, включително Всеобщата декларация за независимостта на правосъдието (Декларация Сингви), приета от ООН през 1985 г.; Основните принципи на

ООН за независимостта на съдебната власт (одобрени от Общото събрание на ООН от ноември /декември 1985 г.); Европейската харта за статута на съдиите, приета от Съвета на Европа през юли 1998 г.; Всеобщата харта на съдията, одобрена от Международната асоциация на съдиите през ноември 1999 г.; Становище № 1 на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС) на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно стандартите за независимост на съдебната власт и несменяемостта на съдиите (прието през ноември 2001 г.); Становище № 3 на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС) на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно принципите и правилата, определящи професионалното поведение на съдиите, в частност етика, несъвместимо поведение и безпристрастност (прието през ноември 2002 г.); Становище № 10 на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС) на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно „Съветът на съдебната власт е служба на обществото" (прието през ноември 2007 г.); приетите в Маунт Скопус преработени международни стандарти за съдебна независимост, одобрени от Международната асоциация за съдебна независимост и световен мир през март 2008 г.; Мерките за ефективно изпълнение на принципите от Бангалор за поведението на съдиите, приети от групата за почтеност на съдиите през януари 2010 г.; Доклада на Венецианската комисия относно независимостта на съдебната власт Част I: Независимост на съдиите (приет през март 2010 г.); Препоръка CM/Rec (2010) 12 на Комитета на министрите до държавите-членки относно съдиите: независимост, ефективност и отговорности (приета през ноември 2010 г.); Магна харта на съдиите (Основни принципи) на Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС), приета през ноември 2010 г. Не на последно място, заключенията и препоръките на Доклада на ЕМСС „Минимални съдебни стандарти V (Дисциплинарни производства) 2014-2015“ кореспондират с другите документи и доклади на ЕМСС, които третират въпросите на съдебната независимост и отговорност: Доклад на ЕМСС за 2013-2014 г. „Независимост и отчетност на съдебната власт", Доклад на ЕМСС за 2012-2013 г. „Подбор на насоките, препоръките и стандартите на ЕМСС", Доклад на ЕМСС за 2010-2011 г. относно съветите на съдебната власт, Доклад на ЕМСС за 2012-2013 г. „Минимални съдебни стандарти 111 (оценяване и несменяемост на съдиите)", Декларация (Резолюция) на ЕМСС от Будапеща относно самоуправлението на съдебната власт: Балансиране на независимост и отчетност (2008 г.), Декларация на ЕМСС от Лондон за съдебната етика (2010 г.) и Доклад на ЕМСС за 2009-2010 г. „Съдебна етика" одобрен от ЕМСС с Декларацията от Лондон.

Предвид това, екипът на изпълнителя по под-дейност 4.1.“Изготвяне на анализ на дисциплинарната практика и международните стандарти“ от проекта Подобряване на

процедурите по атестация и дисциплинарната практика в съдебната система (код на процедура BG05SFOP001-3.001), наричан за краткост по-нататък в този документ „ проектният екип“, основава анализа и оценката на действащата нормативната уредба и на административната и съдебната практика в сферата на дисциплинарните производства срещу съдии, прокурори и следователи в Република България, предмет на настоящия проект, на приетите от ЕМСС доклади и в частност Доклада „Минимални съдебни стандарти V (Дисциплинарни производства) 2014-2015“ като отправна точка при преценка на съществуващите добри практики и необходимите препоръки за подобряването на националната системата за дисциплинарната отговорност на магистратите.

С оглед извеждането на препоръки и предложения за подобряване на процедурите по реализиране на дисциплинарната отговорност на магистратите в съответствие с минималните съдебни стандарти, в настоящия доклад проектният екип цели да идентифицира и добрите практики в други европейски страни, под условието, че в Европа е налице голямо разнообразие от системи за определяне на дисциплинарната отговорност на магистратите, произтичащо от богатото разнообразие в правната култура и традиции в отделните страни.

Разработените в Доклада „Минимални съдебни стандарти V (Дисциплинарни производства)“ минимални стандарти и индикатори обхващат пет области: съдебна дисциплина и балансирането й с независимостта на съдебната власт; връзките между дисциплинарните мерки и кодекса за етично поведение в съдебната система; поведението на съдиите, което може да доведе до дисциплинарни производства; провеждането на дисциплинарните производства, включително органи, отговарящи за обработката на дисциплинарните оплаквания срещу съдии; и гаранциите и правата на съдиите във връзка с дисциплинарните производства.

I. **При разработването на минималните съдебни стандарти се подчертава връзката между независимостта и отчетността на съдебната власт.** Изхожда се от разбирането, че независимостта на съдебната власт като цяло и тази на отделните съдии е в основата на върховенството на закон и без нея съдебната власт не може да изпълнява своите функции, но тя е пряко свързана с отчетността, тъй като ако съдебната власт отказва да се отчита пред обществото, не се ползва с доверието му и не постига независимостта, към която се стреми. Независимостта на съдебната власт съществува, за да служи на обществото и на гражданите, не на интересите на съдията. Поради това безспорно са необходими подходящи и практически приложими механизми за решаване на дисциплинарните проблеми в

съдебната власт, за да се постигне отчетност. В същото време, дисциплинарните процеси са уязвима област от гледна точка на независимостта на съдебната власт. Не трябва да се допуска дисциплинарните процедури, създадени с цел да се осигури отчетността на съдебната власт, да се превръщат в средство за сплашване на съдиите.

Като гаранция за опазване независимостта на съдебната власт при постигането на отчетност, минималните съдебни стандарти предвиждат всякакви дисциплинарни мерки и процедури да се регламентират със закон, а процедурите трябва да са такива, че да се защитят магистратите в това отношение и да се предотврати всякаква възможна злоупотреба с дисциплинарния процес по отношение на тях. Наред с това, въпреки съществуващото в Европа разнообразие в правната култура, дисциплинарните производства, свързани със съдии, стандартът препоръчва те да се организират в рамките на независим съдебен, конституционно установен съвет или подобна независима институция. Дисциплинарните въпроси, съдебната етика и обработката на жалбите следва да са в компетентността на съвета на съдебната власт или друг независим или самостоятелен орган. Като алтернатива, тези въпроси могат да се решават изцяло в рамките на съответната съдебна система . Тези органи трябва да се състоят от значителен брой представители на съдиите, избрани от техни колеги, които не бива да се ръководят от користта и собствената си защита. Процедурата по подаване на жалби и сигнали срещу магистрати трябва да включва филтриращ механизъм, за да се гарантира отхвърлянето на очевидно неоснователни, лекомислени или злонамерени жалби при първа възможност.

Действащият Закон за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 65 от 11.08.2017 г.), особено с приетите през 2016 г. изменения и допълнения, възприема концепцията за баланс между независимостта и отчетността на съдебната власт като принцип, като създава редица гаранции за осигуряване независимостта на българските магистрати, като в същото време въвежда подробна процедура по провеждане на дисциплинарните производства.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, обн., ДВ, бр. 28 от 08.04.2016 г., беше променена и структурата на Висшия съдебен съвет, като орган представляващ съдебната власт, който осигурява осигурява и отстоява независимостта й. Постоянно действащ орган, Висшият съдебен съвет осъществява правомощията си чрез пленум, съдийска и прокурорска колегия. Народното събрание избира единадесет членове на Висшия съдебен съвет, от които шестима – за съдийската колегия, и петима – за прокурорската колегия. Съдиите избират от своя състав шестима членове на Висшия съдебен съвет за съдийската колегия; прокурорите избират от своя състав четирима членове на

Висшия съдебен съвет за прокурорската колегия и следователите избират от своя състав един член на Висшия съдебен съвет за прокурорската колегия. Изборът по колегии се извършва между съдии, прокурори, следователи, хабилитирани учени по правни науки, адвокати и други юристи с високи професионални и нравствени качества, съобразно тяхната професионална квалификация и насоченост.

Глава шестнадесета от Закона за съдебната власт урежда дисциплинарната отговорност на съдиите, прокурорите и следователите. Законоустановена е процедура с изрично уредени органи, правомощия, срокове и процедурни правила. Дисциплинарно наказващ орган след законодателните промени, приети със ЗИД на ЗСВ, обн., ДВ, бр. 28 от 08.04.2016 г., е съответната колегия на Висшия съдебен съвет – съдийска колегия за производствата срещу съдии и прокурорска колегия – за производствата срещу прокурори и следователи. При постъпване на предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу магистрат, съответната колегия на Висшия съдебен съвет на принципа на случайния подбор за разпределението на делата определя измежду членовете си тричленен дисциплинарен състав и председател на състава, който е и докладчик. Дисциплинарният състав изяснява фактите и обстоятелствата по извършеното нарушение, като може да събира гласни, писмени и веществени доказателства, включително чрез делегиран свой член, както и да изслушва вещи лица, и приема решение, с което установява подлежащите на доказване факти, изразява становище относно обстоятелствата и правното основание за налагане на дисциплинарно наказание и предлага вида и размера на наказанието.

Предложения за образуване на дисциплинарно производство могат да се внасят от точно посочен кръг субекти, ограничен до съответния административен ръководител, по-горестоящия административен ръководител, Инспектората към Висшия съдебен съвет и министъра на правосъдието. С промяната в ЗСВ, обн., ДВ, бр. 62 от 09.08.2016 г. се изключи възможността група членове на Висшия съдебен съвет да внасят предложения за образуване на дисциплинарни производства, промяна, чрез която се преодоля установеното в съдебната практика накърняване на принципа за безпристрастност на административния орган, представляващо от своя страна съществено нарушение на административнопроизводствените правила и съответно – основание за отмяна на акта, в случаите, когато член на Висшият съдебен съвет е вносител на предложение за образуване на дисциплинарно производство и член на дисциплинарния състав, който следва да определи кръга на релевантните доказателства съобразно твърдяното дисциплинарно нарушение, да даде възможност на всяка от страните да изрази и развие своето становище по предмета на дисциплинарното производство и приложи, съответно изиска събирането на относимите за

спора доказателства или служебно да събере същите с цел вярно изясняване на фактите по спора.

Освен от съответната колегия на Висшия съдебен съвет, дисциплинарно наказание може да бъде наложено от съответния административен ръководител на органа на съдебна власт. Неговата компетентност е ограничена до най-ниското по степен наказание и актът му подлежи на одобрение от съответната колегия на Висшия съдебен съвет.

В глава шестнадесета от Закона за съдебната власт се очертават реда и условията за ангажиране на дисциплинарната отговорност на магистратите, като са посочени видовете нарушения, сроковете за образуване и разглеждане на дисциплинарните производства, условията и реда за провеждането им, видовете наказания и условията за тяхната индивидуализация, компетентността на дисциплинарно наказващите и помощните им органи, реда за обжалването им. Законът изисква актовете, с които се налага дисциплинарно наказание, да бъдат мотивирани, да установяват подлежащите на доказване факти, да изразяват становище относно обстоятелствата и правното основание за налагане на дисциплинарно наказание и неговият вид и размера, като при определяне на дисциплинарното наказание се вземат предвид тежестта на нарушението, формата на вината, обстоятелствата, при които е извършено нарушението, и поведението на нарушителя. При осъществяване на правомощията си да образува и провежда дисциплинарни производства, както и да налага предвидените в закона дисциплинарни наказания, дисциплинарно наказващият орган дължи спазване на принципите на законност, последователност и справедливост – чл. 4 и чл. 13 от Административнопроцесуалния кодекс, субсидиарно приложим, когато глава шестнадесета от Закона за съдебната власт не съдържа особени правила. Необходимо е практиката по дисциплинарни дела да е в съответствие и с правилото на чл. 8 от Закона за съдебната власт, според което органите на съдебната власт следва да прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица и случаи, за които се отнасят, което е в корелативна, неразривна връзка с принципа за пропорционалност при налагане на дисциплинарно наказание на магистратите.

Тясно свързана с дисциплинарните въпроси е компетентността на Инспектората към Висшия съдебен съвет, който се състои от главен инспектор и десет инспектори. Главният инспектор и инспекторите при осъществяване на функциите си са независими и се подчиняват само на закона. Дейността на Инспектората се основава на принципите на законосъобразност, обективност и публичност. С квалифицирано мнозинство за всеки поотделно, Народното събрание избира за главен инспектор и инспектори юристи с високи професионални и нравствени качества с мандат от 5 години за главния инспектор и 4 години

за десетте инспектори. Именно Инспекторатът към ВСС е един от субектите, които могат да отправят предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу магистрат. Инспекторатът проверява дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции. Инспекторатът извършва проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Инспекторатът действа служебно, по инициатива на граждани, юридически лица или държавни органи, включително на съдии, прокурори и следователи. Статутът и функциите на Инспектората към Висшия съдебен съвет са уредени със Конституцията и Закона за съдебната власт.

Инспекторатът извършва комплексни, тематични и контролни планови проверки на органите на съдебна власт съобразно годишна програма. Освен плановите проверки, Инспекторатът извършва и проверки по сигнали, свързани с административната дейност на съдилищата, прокуратурите и следствените органи. Правилникът за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите, обн., ДВ, бр. 103 от 2016 г., съдържа подробни правила за организацията и реда за извършването на тези проверки. Сигналите трябва да са подадени в писмен вид, на български език, да съдържат данни за подателя и адреса му и да са подписани от него; проверки по анонимни сигнали не се извършват. След постъпване на сигнала същият се разпределя от главния инспектор или от заместващия го инспектор по реда на постъпването му на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение. По сигнала се извършва предварително проучване, при което се преценява компетентността на Инспектората да разгледа всяко от оплакванията в сигнала. При необходимост се събират допълнителни материали с оглед изясняване на фактическата обстановка, свързана с изложеното. Когато при предварителното проучване се установи по безспорен начин, че сигналът не е от компетентността на Инспектората или е неоснователен, се изготвя мотивирано становище, което се изпраща на подателя. Това е филтриращият механизъм, предвиден от закона, за да се гарантира отхвърлянето на очевидно неоснователни, лекомислени или злонамерени жалби своевременно и без затормозяване на работата на засегнатите магистрати.

Когато сигналът е от компетентността на Инспектората и са налице данни за допуснати нарушения, се извършва проверка по реда за извършването на плановите

проверки. Проверката по сигнали се извършва в разумен срок. За резултатите от проверката се изготвя акт, в който се посочват заповедта за възлагане на проверката, органът на съдебната власт, съдията, прокурорът или следователят, който е проверяван, видът, задачите, периодът и обхватът на проверката, името на проверяващия инспектор и експертите, които го подпомагат, констатациите от извършената проверка, изводи, и при необходимост - препоръки и срок за изпълнението им. Подателят на сигнала се уведомява за изготвянето на акта. Актът за резултатите от проверката се връчва на съдия, прокурор, следовател или заместник на административния ръководител от проверявания орган на съдебната власт, когато съдържа констатации за неговата работа, и те могат да направят възражение по акта пред главния инспектор в седем дневен срок, който от своя страна който постановява мотивирано решение по направените възражения. Въз основа на актовете за резултати от извършените проверки, когато са налице данни за извършено дисциплинарно нарушение, Инспекторатът към ВСС отправя предложение за образуване на дисциплинарно производство.

Практиката по дисциплинарните производства, образувани от Висшия съдебен съвет през последните пет години, показва, че Инспекторатът към Висшия съдебен съвет става все по-активен вносител на предложения, отправени именно в резултат от извършените планови проверки и такива по сигнали. Инспекторатът е внесъл 19,80% от общия брой на постъпилите във Висшия съдебен съвет предложения за образуване на дисциплинарни производства за периода от 2012 г. насам: 3 от 14-те - през 2012 г., 9 от общо 36-те през 2013 г., 4 от общо 33-те през 2014, 10 от общо 55-те през 2015 г., 13 от общо 48-те през 2016 г., 13 от общо 48-те постъпили през 2017 г. Общо за периода от 2012 г до 2016 г. включително по 28-те предложения са образувани 18 дисциплинарни дела пред Висшия съдебен съвет, след разглеждането на които по осем от тях не е наложено наказание, а по 10 са наложени наказания: забележка – по 4 от делата, порицание – по две от делата, намаляване на основното трудово възнаграждение – по 3 от делата, понижаване в длъжност – по едно дело. От десетте наложени наказания 7 са обжалвани от дисциплинарно привлечените магистрати по съдебен ред, като съдът е потвърдил 2 от тях, отменил е 3, а съдебните спорове по 2 от делата все още са висящи.

С измененията на Закона за съдебната власт, приети със закона за изменението и допълнението му, обн., ДВ, бр. 62 от 2016 г., от 01.01.2017 г. е в сила нов раздел I"б" в глава девета „Статут на съдиите, прокурорите и следователите", която урежда проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите,

прокурорите и следователите, чието извършване е възложено на Инспектората към Висшия съдебен съвет. В този раздел е уреден и редът за подаване на сигнали за данни за частен интерес на съдия, прокурор или следовател при изпълнение на неговите конкретни служебни функции или за действия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите или следователите /чл. 175л/. Инспекторатът извършва проверките в двумесечен срок от регистрирането на сигнала, който срок може да бъде продължен само еднократно за срок от един месец със заповед на главния инспектор. Проверката завършва с изготвянето на мотивиран доклад, в който се посочват извършените действия по проверката, установените факти и обстоятелства. Докладът съдържа конкретно становище относно липсата или наличието на достатъчно данни за конфликт на интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Докладът се внася за обсъждане в Инспектората към Висшия съдебен съвет, който приема решение за прекратяване на проверката при липсата на достатъчно данни по ал. 1 или за отправяне на предложение за налагане на дисциплинарно наказание или за установяване на конфликт на интереси до съответната колегия на Висшия съдебен съвет, когато са налице достатъчно данни. При установяване на данни за нарушаване на независимостта на съдия, прокурор и следовател от лице, непритежаващо това качество, се уведомява и ръководителят на това лице. Проверяваното лице се уведомява за резултатите от проверката и за решението на Инспектората към Висшия съдебен съвет по доклада. Доколкото компетентността на Инспектората по този раздел е в сила от 01.01.2017 г., към настоящия момент няма събрана административна и съдебна практика по прилагането на тези разпоредби.

II. **На следващо място, по отношение поведението на магистратите, което може да доведе до дисциплинарно производство, минималните стандарти акцентират върху връзката между дисциплинарните мерки и кодекса за етично поведение в съдебната система.** Съдиите следва да се ръководят от етични принципи за професионално поведение, които включват задължения и отговорности, чието нарушение може да бъде санкционирано с дисциплинарни мерки. Трябва да съществува списък или описание на видовете поведение/етични норми на съдията, чието нарушение следва да бъде неприемливо във всяка конкретна страна. Този списък или това описание следва да се осигури на национално, а не на европейско ниво. Съдията има право на личен живот, но следва да

действа с безукорна почтеност както в публичния, така и в личния си живот. Поведение, което може да дискредитира съдебната власт, трябва да подлежи на дисциплинарни действия. Във всеки случай, съдиите не трябва да носят гражданска или дисциплинарна отговорност по отношение на тяхното тълкуване на закона, тяхната оценка на фактите, или тяхното претегляне на доказателствата при вземане на решение по делото, с изключение на случаите на злоумишлени действия и груба небрежност.

Стандартът препоръчва насоките и/или кодекса за поведение/ етичният кодекс трябва да се изготвят от съдии или от съдебен съвет, като членове извън съдийската гилдия могат да бъдат поканени да дадат своя принос чрез съвети или ориентация относно съдържанието на такъв кодекс или насоки. Трябва да се прави разграничение между поведение, което предизвиква дисциплинарни санкции, и неспазването на стандартите за професионално поведение. Може да се окаже желателно документът да бъде описан като „декларация на стандартите за професионално поведение", вместо като кодекс. Това предполага по-гъвкав, развиващ се набор от стандарти. Като се има предвид разграничението между професионалната етика и дисциплинарните правила, тази декларация трябва да се състави от самите съдии. Неспазването на някои от предписанията на тази декларация не е ipso facto дисциплинарен въпрос. Въпреки че има припокриване и взаимодействие, принципите на поведение трябва да останат независими от дисциплинарните правила, приложими спрямо магистратите.

Според Закона за съдебната власт, дисциплинарното нарушение е виновно неизпълнение на служебните задължения, както и накърняване на престижа на съдебната власт. Съдиите, прокурорите и следователите носят дисциплинарна отговорност при извършване на следните дисциплинарни нарушения:

1. системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони;

2. действие или бездействие, което неоправдано забавя производството;

3. действие или бездействие, включително нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, което накърнява престижа на съдебната власт;

4. неизпълнение на други служебни задължения.

В България понастоящем е в сила Кодекс за етично поведение на българските магистрати, одобрен от Висшия съдебен съвет на основание чл. 30, ал. 1, т. 12 Закона за съдебната власт в тогавашната му редакция и Решение на Висшия съдебен съвет по протокол № 21 от 20 май 2009 г. , изм. с решение на ВСС по протокол № 2/18.01.2011 г., който е общ за съдиите, прокурорите и следователите. Кодексът определя основните принципи на независимост, безпристрастност, справедливост и прозрачност, вежливост и толерантност,

почтеност и благоприличие, компетентност и квалифицираност и конфиденциалност, чрез които се установяват стандартите и се очертават рамка за регулиране на поведението на магистратите във и извън службата, която изпълняват, както и конкретните правила за етично поведение, произтичащи от изброените основни принципи. Съгласно чл. 39б от Закона за съдебната власт, в органите на съдебната власт се избират комисии по професионална етика, които подпомагат установената в закона Комисия по професионална етика към всяка от колегиите на Висшия съдебен съвет и дават становище за нравствените качества на съдиите, прокурорите и следователите от съответния съд и осъществяват дейност по прилагането на Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Следва да се отбележи, че в настоящата си редакция, след широкообхватните изменения на закона и разделянето на съвета на пленум, съдийска и прокурорска колегии, Законът за съдебната власт не съдържа изрично основание за одобрение на етичен кодекс от Висшия съдебен съвет, нито ред и условия за изготвянето и приемането му въобще, което поставя въпроса за реда за изменение и допълнение на действащия Кодекс за етично поведение на българските магистрати.

Важно изменение в Закона за съдебната власт по отношение съставите на дисциплинарните нарушения е промяната в чл. 307, засягаща етичните нарушения. В предходната редакция на закона до изменението в сила от 09.08.2016 г., като нарушение се определяше нарушаването на Кодекса за етично поведение на българските магистрати - чл. 307, ал. 4, т. 3 в редакцията до изменението, ДВ, бр. 62 от 2016 г.. Законът формулираше като отделен вид нарушение действие или бездействие, което накърнява престижа на съдебната власт – чл. 307, ал. 4, т. 4 в редакцията до изменението, ДВ, бр. 62 от 2016 г. С измененията в чл. 307 от Закона за съдебната власт, законодателят очерта състава на дисциплинарното нарушение като „действие или бездействие, включително нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, което накърнява престижа на съдебната власт“ – чл. 307, ал. 3, т. 3 от ЗСВ. След внесената промяна, въпреки че все още липсва административна и съдебна практика по прилагането на новата т. 3, може да се счита, че не всяко нарушение на етичните правила се явява и дисциплинарно нарушение, а само това, което по характера и мащаба си накърнява престижа на съдебната власт.

III.Съществена част от приетите стандарти са свързани с провеждането на дисциплинарните производства, като се отнасят включително до органите, отговарящи за обработката на дисциплинарните оплаквания срещу съдии.

Възприетият стандарт относно **жалбоподателя**, който може да подаде жалба

срещу членове на съдебната власт, формулира правилото, че обичайно той следва да е посочен, но ако всеки може да подаде жалба, трябва да има механизъм или бърза процедура, чрез която жалбата да може да бъде отхвърлена или да може да се вземе решение да не се дава ход на жалбата. Процедурата следва да се контролира от съдия, или от орган на магистратите, или от лице, което се отчита директно на съдебната власт.

На следващо място, трябва да има отделен **орган, който да приема жалбите и да ги администрира**, който да е независим от Министерството на правосъдието и подчинен само на съдебната власт. Приетият минимален стандарт предвижда, че трябва да има лице или орган, отчитащи се пред съдебната власт, които да имат правомощия да разследват жалбата, като разследването трябва да включва възможността да се приемат писмени и/или устни доказателства. От друга страна, за да се гарантира изцяло адекватната защита на съдебната независимост срещу смущаващи или несериозни жалби, беше постигнато съгласие, че там, където всяко физическо лице може да подаде жалба срещу съдия, трябва да има орган за отхвърляне на жалби без формалности, за да се гарантира, че злонамерените или неоснователни искове ще могат да бъдат отхвърляни бързо. Стандартът приема и че трябва да има разграничение между органите, отговарящи за разследването на жалбите и тези, постановяващи решения по дисциплинарните производства, и че провежданите разследвания трябва изцяло да съответстват на принципите на справедливия съдебен процес, включително да има възможност да се приемат доказателства по искане на съдията, който е обект на разследване. Приема се, че за да може да упражнява по подобаващ начин своите права във връзка с дисциплинарното производство, съдията има право да бъде информиран дали по дадена жалба ще се проведе официално разследване, макар и не непременно при краткото разследване на такава жалба. Съдията трябва да има правото да бъде информиран, за да му/й се даде възможност да реагира на всяка жалба относно неговото/нейното поведение, но съдиите трябва да бъдат уведомявани само ако дадена жалба не е била отхвърлена като необоснована или явно недопустима. На този етап, когато се извършват допълнителни разследвания, съдията трябва да бъде информиран. Целта е да се предпази съдията от възможността да бъде ненужно обезпокояван, или да се избегне компрометирането на безпристрастността и независимостта на съдията, или общественото възприятие, че те могат да бъдат компрометирани.

Въпросът за органа, отговарящ за администрирането на дисциплинарните производства в съдебната система, включително за приемането на жалби срещу съдии и провеждането на разследвания по тези жалби, е разгледан и в някои от международните източници - както на световно, така и на европейско ниво. Така например, във Всеобщата

харта на съдията се предвижда администрирането на съдебната система и на дисциплинарните мерки по отношение на съдии да се организират така, че да не се компрометира истинската независимост на съдиите (...), и администрирането на съдебната система и на дисциплинарните мерки по отношение на съдии да се извършва от независими органи, които включват значително съдийско представителство (член 11). На европейско ниво, в Европейската харта за статута на съдиите, се предвижда (в параграф 5.3) следното: „Всяко лице трябва да има възможност да обжалва, без да е необходимо да съблюдава особени формалности, лошото функциониране на правосъдието по дадено дело пред независим орган. Този орган има правомощието, ако едно внимателно и щателно проучване покаже, че е налице визираното в т. 5.1 неизпълнение от страна на съдията, да сезира по този повод дисциплинарната инстанция или в краен случай да препоръча да бъде сезиран даден орган, имащ съответната компентенция съгласно статута да извърши такова действие. Налице е голямо разнообразие от национални практики във връзка с администрирането на дисциплинарните производства по отношение на съдии (включително задължението да се приемат жалби срещу съдии и да се извършва разследване по тези жалби). В някои от юрисдикциите решението за възбуждане на дисциплинарното производство се взема от председателя или ръководителя на съответния съд (Белгия, Хърватия, Чехия, Нидерландия), докато в други определена роля в това отношение може да играе министърът на правосъдието (и други органи, като например ръководителят на прокуратурата). Много страни са създали независими органи, отговарящи за приемането и администрирането на жалби срещу съдии, като някои от тях имат и правомощия да отхвърлят без формалности злонамерени искове или такива, които изглеждат неоснователни (например, Англия и Уелс, Северна Ирландия, Норвегия, Шотландия, Швеция, Италия или Ирландия, където има предложение за създаване на комисия за съдийско поведение). В други юрисдикции правомощията за административно управление на дисциплинарните производства срещу съдии са предоставени на дисциплинарна комисия към съдебния съвет (Италия, Хърватия, Франция, Словакия и Турция) или на съдебния инспекторат към съдебния съвет (например, Албания, Португалия и Румъния). Накрая, има страни, където на комисар по дисциплинарните въпроси или на друг подобен орган (понякога свързан със съответния съдебен съвет) е възложено да управлява административно дисциплинарните действия и да проверява фактите, както и да решава дали има основание за възбуждане на производство срещу съдията (Полша и Испания). Що се отнася до разследването на жалбите, то може да се извършва и от обикновен прокурор, от специализиран прокурор по дисциплинарните въпроси (Австрия, Италия, Унгария, Нидерландия, Словения и Сърбия), от съдебния

инспекторат (Албания, Франция, Португалия, Румъния и Турция), или от специализиран състав, разследващ служител или анкетна комисия, назначени от органа, отговарящ за административното управление на дисциплинарното производство (както в Белгия, България, Англия и Уелс, Италия - Съвет за административно правосъдие (CPGA), Литва, Северна Ирландия, Шотландия и Ирландия, където понастоящем се предлага създаването на такива състави).

По отношение **органите, на които е възложено да вземат решенията по дисциплинарните производства** в различните юрисдикции, в европейските страни е налице голямо разнообразие. Най общо се идентифицират три основни системи в това отношение: а) системите, при които съдебният съвет (или конкретна комисия в рамките на съвета) е единственият орган, отговарящ за постановяване на решения по дисциплинарни производства срещу съдии (Албания. България. Хърватия. Франция. Италия. Португалия Румъния, Испания и Турция): б) системите, при които решението се взима от ръководителя на съдебната система, от независима комисия или състав извън съдебния съвет, или дори от законодателния орган чрез процедура по импийчмънт (в случай на дисциплинарна отговорност на лица, заемащи висши съдебни длъжности), като например Англия и Уелс. Германия. Ирландия (съгласно настоящите предложения относно комисията за поведение на съдиите). Северна Ирландия. Норвегия. Шотландия. Сърбия. Словакия и Швеция: в) накрая, системите, пои които решенията по дисциплинарни дела срещу съдии се постановяват от съдилищата (включително от специализирани дисциплинарни състави към такива съдилища или от специализирани дисциплинарни съдилища), върховния съд на страната или дори председателя на съответния съд (Австрия, Белгия. Чехия. Дания. Унгария, Литва. Нидерландия, Полша и Словения). Предвид различията между разнообразните органи, постановяващи решения по дисциплинарни производства, минималният стандарт съдържа общи формулировки, а не предписва вида и състава на даден решаващ орган. Налице е обаче пълно съгласие относно стандарта, произтичащ от принципа на съдебната независимост, съгласно който лицето или органът, вземащи решението, следва да са регламентирани със закон. Освен това, органът следва да е напълно независим от други клонове на държавната власт (изпълнителната и законодателната), и (ако органът е колективен) болшинството от членовете му да са съдии и да включва съдия експерт по постановяването на решения и по-старши от разследвания съдия. В юрисдикциите, в които има създаден съвет на съдебната власт, органът, отговарящ за съдебната дисциплина, би могъл да е съответният национален съвет на съдебната власт (или конкретна комисия или отдел в рамките на съвета на съдебната власт), като се има предвид положението на съветите на съдебната власт като независими

институции, които осигуряват защита на съсловието и играят важна роля за гарантиране на независимостта на съдебната власт, като поемат правомощия в областите на назначаването на магистрати, управлението на тяхното кариерно развитие и съдебната дисциплина. Като алтернатива на съветите на съдебната власт, органът, на който се предоставят правомощията за вземане на решения относно дисциплинарните производства срещу съдии, би могъл да е независим национален съвет по съдебна дисциплина или комисия, независима от изпълнителната и законодателната власт.

Според българската правна уредба, Инспекторатът на Висшия съдебен съвет **приемат жалби и сигнали на граждани**, свързани с администрирането на делата, а също и сигналите, свързани с магистратския интегритет, разглеждат ги в рамките на бързо производство и при данни за извършено дисциплинарно нарушение сезират с предложение съответната Колегия на Висшия съдебен съвет. Административният ръководител на съответния орган на съдебна власт /съд или прокуратура/ също действа като орган, администриращ жалбите на граждани, насочени към действията на магистрати, който от своя страна, при наличие на данни за извършено дисциплинарно нарушение и съобразно неговата тежест, разполага с правомощието да образува сам или да инициира образувано от Висшия съдебен съвет на дисциплинарно производство.

Съгласно Закона за съдебната власт, такава жалба може да се подаде от граждани, юридически лица или държавни органи пред Инспектората към Висшия съдебен съвет, който проверява дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции, и извършва проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите.

Сигналите относно дейността на органите на съдебната власт трябва да са подадени в писмен вид, на български език, да съдържат данни за подателя и адреса му и да са подписани от него; проверки по анонимни сигнали не се извършват. По сигнала се извършва предварително проучване, при необходимост се събират допълнителни материали с оглед изясняване на фактическата обстановка, свързана с изложеното. Когато при предварителното проучване се установи по безспорен начин, че сигналът не е от компетентността на Инспектората или е неоснователен, се изготвя мотивирано становище, което се изпраща на подателя. В случаите, когато са Когато сигналът е от компетентността на Инспектората и са налице данни за допуснати нарушения, се извършва проверка по реда за извършването на

плановите проверки. Проверката по сигнали се извършва в разумен срок. Това е филтриращият механизъм, предвиден от закона, за да се гарантира отхвърлянето на очевидно неоснователни, лекомислени или злонамерени жалби своевременно и без затормозяване на работата на засегнатите магистрати.

За резултатите от проверката се изготвя акт, в който се посочват заповедта за възлагане на проверката, органът на съдебната власт, съдията, прокурорът или следователят, който е проверяван, видът, задачите, периодът и обхватът на проверката, името на проверяващия инспектор и експертите, които го подпомагат, констатациите от извършената проверка, изводи, и при необходимост - препоръки и срок за изпълнението им. За изготвянето на акта се уведомява подателят на сигнала и засегнатия съдия, прокурор, следовател или заместник на административния ръководител от проверявания орган на съдебната власт, когато съдържа констатации за неговата работа. Засегнатият магистрат може да направи възражение по акта пред главния инспектор, който от своя страна който постановява мотивирано решение по направените възражения. Въз основа на актовете за резултати от извършените проверки, когато са налице данни за извършено дисциплинарно нарушение, Инспекторатът към ВСС отправя предложение за образуване на дисциплинарно производство.

Сигналите относно данни за частен интерес на съдия, прокурор или следовател при изпълнение на неговите конкретни служебни функции или за действия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите или следователите /чл. 175л ЗСВ/ се проверяват в двумесечен срок от регистрирането им в Инспектората към Висшия съдебен съвет. Проверката завършва с изготвянето на мотивиран доклад, в който се посочват извършените действия по проверката, установените факти и обстоятелства. Докладът съдържа конкретно становище относно липсата или наличието на достатъчно данни за конфликт на интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Докладът се внася за обсъждане в Инспектората към Висшия съдебен съвет, който приема решение за прекратяване на проверката при липсата на достатъчно данни по ал. 1 или за отправяне на предложение за налагане на дисциплинарно наказание или за установяване на конфликт на интереси до съответната колегия на Висшия съдебен съвет, когато са налице достатъчно данни. За резултатите от проверката се уведомява проверяваното лице.

Съгласно Закона за съдебната власт, дисциплинарно производство срещу съдия,

прокурор или следовател се образува въз основа на мотивирано **предложение** за това, направено от някой от органите, изрично посочени в закона: прекия или по-горестоящия административен ръководител, Инспектората към Висшия съдебен съвет или министъра на правосъдието. Предложението следва да съдържа фактическите обстоятелства, въз основа на които вносителят счита, че е налице основание за ангажиране на дисциплинарната отговорност на магистрата. По този начин предложението на вносителя очертава предмета на дисциплинарното производство, като органът, постановяващ решението по дисциплинарното производство, няма право обсъжда факти и обстоятелства, извън посочените в предложението. Преписи от предложението за налагане на дисциплинарно наказание и приложените към него писмени доказателства се изпращат на магистрата, привлечен към дисциплинарна отговорност, който има възможност да направи писмени възражения и да посочи доказателства. Привлеченото към дисциплинарна отговорност лице се уведомява за заседанията по дисциплинарното дело. Нарушаването на всяко от тези правила е нарушение на административнопроизводствените правила по смисъла на Административно процесуалния кодекс, както и на правото на защита на дисциплинарно привлечения магистрат, респ. е основание за отмяна на акта за налагане на дисциплинарното наказание.

Въпреки че Законът за съдебната власт е по-пестелив при уредбата на дисциплинарното производство по реда на чл. 314 ЗСВ, т.е. когато дисциплинарнонаказващ орган е съответният административен ръководител, тези административнопроизводствени правила са приложими и в случая. Чл. 314, ал. 1 изисква изрично наказанието „забележка“ да е наложено с мотивирана заповед. Административният ръководител с образува дисциплинарното производство със заповед, в съответсвие с ч 310, ал. 1 ЗСВ, като с този акт очертава неговия предмет и обхват; заповедта за образуване на дисциплинарното производство, заедно с доказателствата се връчва на привлечения към дисциплинарна отговорност магистрат, който има право да прави възражения и да сочи доказателства. В случай, че административният ръководител наложи дисциплинарно наказание „забележка“, той уведомява за това съответната колегия на Висшия съдебен съвет, като й изпраща преписката и заповедта незабавно след връчването й на засегнатия магистрат. Съответната колегия може да потвърди или да отмени наложеното наказание, като в случаите, когато прецени, че е налице основание за налагане на по-тежко наказание, образува дисциплинарно производство по общия ред: дисциплинарно привлеченият магистрат се уведомява за образуваното дисциплинарно производство, за датите на заседанията, предоставят му се всички доказателства, уведомява се за правото му да прави възражения и да сочи доказателства.

По отношение образуването на дисциплинарно производство въз основа на предложение за това, внесено от някой от оправомощените субекти, се поставя въпросът дали съответната колегия на Висшия съдебен съвет е длъжна във всеки един случай да образува дисциплинарно производство или може да се отхвърли постъпилото предложение, както и при какви условия и ред може да извърши това. Освен разпоредбата на чл. 316, ал. 1 ЗСВ, която постановява, че дисциплинарното производство се образува в седем дневен срок от постъпването на предложение, законът не дава други правила. Съгласно вътрешните Правила за дисциплинарната дейност на Висшия съдебен съвет, приети с решение по протокол № 60 от 11.12.2014 г., предложението за налагане на дисциплинарно наказание на магистрат се оставя без разглеждане, а образуваното дисциплинарно производство се прекратява, когато: а) е направено от лице или организация, които не са овластени от ЗСВ с такова правомощие; б) са изтекли сроковете по чл.310, ал.1 от ЗСВ; в) за същото нарушение и на същия магистрат вече е наложено дисциплинарно наказание или е образувано дисциплинарно производство; г) магистратът е освободен от длъжност преди образуване на дисциплинарното производство или същият е починал. В административната практика на ВСС са налице изолирани случаи, в които Съветът или съответната колегия след измененията от 2016 г. не са образували дисциплинарно производство по постъпило предложение от оправомощен вносител. За периода от 2012 до 2016 г. в десет случая не е образувано дисциплинарно производство по постъпило предложение, като в четири от случаите причината е изтекъл преклузивен срок по чл. 310, ал. 1 от ЗСВ. В останалите случаи производството не е образувано поради това, че предложението не е съдържало конкретни факти и обстоятелства, обосноваващи извода за извършени дисциплинарни нарушения; поради това, че Съветът е счел, че производството е от компетентността на административния ръководител; поради това, че предложението на вносителя е недопустимо поради идентичност между страните и предмета с друго предложение, по което Съветът вече се е произнесъл; поради несъбиране на необходимото мнозинство за образуване на дисциплинарно производство.

Извън изключението по чл. 314, ал. 1 ЗСВ, **дисциплинарно наказващ орган** за нарушенията, извършени от съдия, прокурор, следовател или административен ръководител на орган на съдебна власт, е съответната колегия на Висшия съдебен съвет. Съответната колегия е органът, който образува дисциплинарното производство при внесено предложение, и който налага дисциплинарното наказание. Съгласно създадената вътрешна организация, предложенията за образуване на дисциплинарно производство се внасят за разглеждане от съответните колегии на Висшия съдебен съвет от нарочно създадените Комисии по

дисциплинарна дейност към всяка от колегиите. Двете колегии на Висшия съдебен съвет създават постоянни и временни комисии за подпомагане на дейността си; макар да не е изрично предвидена в закона, съгласно трайната практика на Висшия съдебен съвет досега, в областта на дисциплинарната отговорност дейността на Съвета, а след измененията от 2016 г. – на съдийската и прокурорската колегии, се подпомага от Комисия по дисциплинарна дейност.

Фактите и обстоятелствата по извършено дисциплинарно нарушение, за което е образувано дисциплинарно производство, обаче се извършва от **дисциплинарен състав**. При образуване на дисциплинарното производство съответната колегия на Висшия съдебен съвет на принципа на случайния подбор за разпределението на делата определя измежду членовете си тричленен дисциплинарен състав и председател на състава, който е и докладчик, като членовете по право на Висшия съдебен съвет не могат да бъдат членове на дисциплинарния състав, а до изчерпване на изборните членове на съответната колегия участвалите в дисциплинарен състав не участват в подбора за формиране на следващи дисциплинарни състави. Дисциплинарният състав провежда заседания при закрити врата, за които уведомява дисциплинарно привлечения магистрат, събира гласни, писмени и веществени доказателства, изслушва вещи лица, изслушва вносителят на предложението или негов представите, както и привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и неговият защитник, и накрая приема решение, с което установява подлежащите на доказване факти, изразява становище относно правното основание за налагане на дисциплинарно наказание и предлага вида и размера на наказанието. Следва да се подчертае, че независимо, че в хода на разглеждането на дисциплинарното дело от дисциплинарния състав привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и неговият защитник се изслушват, преди да наложи дисциплинарно наказание, съответната колегия на Висшия съдебен съвет като наказващ орган е длъжен също да изслуша привлеченото към дисциплинарна отговорност лице или да приеме писмените му обяснения, като ако това е пропуснато, съдът отменя наложеното дисциплинарно наказание, без да разглежда делото по същество, освен ако самото лице е отказало да даде обяснения или да бъде изслушано.

Друг свързан с провеждането на дисциплинарното производство аспект, засегнат от минималните съдебни стандарти, е този относно сроковете за образуването и разглеждането на дисциплинарното производство. В международните източници е налице подкрепа за експедитивност на процедурите по разглеждане на дисциплинарните въпроси. Във Всеобщата декларация за независимостта на правосъдието (Декларацията Сингви) се препоръчва жалба срещу съдия да се разглежда бързо и справедливо, съгласно

подходяща процедура[1]. В Основните принципи на ООН за независимостта на съдебната власт[2] се препоръчва жалба или обвинение срещу съдия да се разглежда експедитивно и справедливо, съгласно уместна процедура, а съдията да има право на справедливо изслушване.

По отношение **срока за образуване** на дисциплинарно производство се счита, че би било несправедливо спрямо магистрата да липсва експедитивност и следва да бъдат определени срокове, за да се гарантира правната сигурност. В някои страни, като например Дания, Англия и Уелс, Северна Ирландия и Ирландия (в предложената структура, която се обсъжда в момента), са налице ограничени правомощия за удължаване на срока при изключителни обстоятелства. Минималният стандарт приема, че всякакво удължаване на сроковете да се допуска само при изключителни обстоятелства. По отношение **сроковете за разглеждане и решаване** на дисциплинарните обвинения, възприетото становище е, че те трябва да се кратки. Правната сигурност и справедливостта са също толкова приложими спрямо разглеждането на жалбите, колкото спрямо тяхното подаване, разгледано по-горе. Ако трябва да се наложи санкция, то това трябва да стане без забавяне. Ето защо се препоръчва да има срок за приключване на разследването, за вземане на решение и за налагане на всяко наказание. Налагането на всяко наказание трябва да става веднага след постановяване на решението по съществото на делото и във всички случаи без ненужно забавяне. Трябва да има възможност за удължаване на сроковете само при изключителни обстоятелства, като сложен характер на разследването, заболяване на съдията или разследване на престъпно деяние.

Законът за съдебната власт съдържа както срокове за образуване на дисциплинарното производство, така и такива за неговото провеждане и решаване. Съгласно чл. 310 ЗСВ, дисциплинарно производство се образува със заповед, съответно с решение, на наказващия орган в срок до шест месеца от откриването, но не по-късно от три години от извършването на нарушението, а когато нарушението накърнява престижа на съдебната власт или в случаите на обжалван отказ за образуване на дисциплинарното производство – не по-късно от пет години от извършване на нарушението. Когато нарушението се изразява в бездействие, шестмесечният срок за образуване на производството започва да тече от откриването му. При нарушение, което накърнява престижа на съдебната власт, шестмесечният срок за образуване на производството започва да тече от публичното оповестяване на деянието. Както е разписано и в правилата за дисциплинарната дейност на

Доклад на ЕМСС - Разработване на минимални съдебни стандарти в. 2014-2015
приет в Хага на 5 юни 2015 г.

Съвета, сроковете за образуване на дисциплинарното производство са преклузивни и с изтичането им се погасяват дисциплинарните правомощия на наказващия орган. Изтичането на шестмесечния срок от откриване на нарушението, както и на три или пет годишният срок от извършването му са процесуална пречка за образуване на дисциплинарно производство и за привличане на магистрата към дисциплинарна отговорност за извършените от него нарушения.

По отношение сроковете за провеждане на дисциплинарното производство обаче законът въвежда само инструктивни срокове, чието изтичане не е основание за отпадане на отговорността на магистрата. Законът за съдебната власт в чл. 310, ал. 2 постановява, че дисциплинарното производство приключва в срок до три месеца от образуването му. С промените в сила от 09.8.2016 г. законът предвижда при дисциплинарни производства, представляващи фактическа и правна сложност, по решение на съответната колегия, съответно на пленума на Висшия съдебен съвет, този срок може да бъде продължен до 6 месеца. Въпреки това допълнение, остава законовото положение, че изтичането на срока за произнасяне не е основание за отпадане на отговорността. Правилото, въведено с правилата за дисциплинарната дейност на Съвета, изисква дисциплинарното производство да приключи в „*разумен срок*".

IV. На следващо място, минималният стандарт извежда редица гаранции и права на магистратите във връзка с повдигнатите срещу тях дисциплинарни производства. Съгласно международните източници, жалба или обвинение срещу съдия трябва да се разглежда бързо и справедливо, съгласно подходяща процедура с гаранции за справедлив съдебен процес. Дисциплинарните действия трябва да са в съответствие с предварително определени процедурни правила, осигуряващи справедливост за съдията, възможност за пълно изслушване и пълно право на защита. В минималния стандарт се приема, че дисциплинарните производства срещу съдии следва да са съобразени с всички изисквания за справедлив съдебен процес съгласно член 6.1 от Европейската конвенция за правата на човека, включително гаранциите да има пълно право на защита, да се явява при всяко гледане на делото и да бъде изслушван, да призовава свидетели и да изисква предоставянето на доказателства в писмен или устен вид, да му бъде предоставен график за разследването на жалбата и постановяването на решението, и да му бъдат предоставени мотивите за решението, прието от съответния дисциплинарен орган. Справедливостта на решението е тясно свързано с изискването да се предоставят мотиви като начин за да се избегне всеки намек за произвол. Дисциплинарното производство трябва да включва пълно

изслушване на страните, по време на което съдията, срещу който се води производството, трябва да има право на представителство. Съдията трябва също така да има възможност да коментира жалбата в началния етап. Процедурите следва да гарантират пълно право на защита и да се прилагат при условие, че има окончателно и мотивирано разпореждане на дисциплинарния орган или трибунал.

Следните права следва да бъдат предоставени на съдия, който е обект на дисциплинарна процедура: правото да бъде изцяло информиран/а за делото срещу него/нея; правото на представителство; правото на възстановяване на разходите, ако бъде оправдан; правото да се явява при всяко гледане на делото и да бъде изслушван, и да призовава свидетели и да изисква предоставянето на доказателства в писмен или устен вид; правото да бъде незабавно информиран, ако предстои разследване на дадена жалба; правото да му бъде предоставен график за разследването на жалбата и постановяването на решението; правото да му бъдат предоставени мотивите за всяко постановено решение; правото на обжалване.

Съгласно възприетите минимални съдебни стандарти, магистратът срещу когото е било образувано дисциплинарното производство, следва да бъде представляван и/или подпомаган от лице по негов/неин избор, което може да бъде друг съдия или член на професионално сдружение на съдиите, или адвокат. Приема се, че представителството/помощта, било то в писмени или устни производства, следва да са достъпни за съдията **в** съответствие с националните норми. Правото на ефективно представителство зависи от заплащането на разходите за представителството/помощта. Съответно, дефинираният стандарт утвърждава, че съдията има право на процесуално представителство или помощ от лице по негов/неин собствен избор, ако той/тя има такова желание. Съдия, който е оправдан по всички твърдяни нарушения, трябва да може да си възстанови от държавата всичките си съдебни разходи, понесени в разумни граници и по целесъобразност.

Законът за съдебната власт е въвел процедура по реализиране на дисциплинарната отговорност на съдиите, прокурорите и следователите, която създава гаранции за справедлив съдебен процес при законосъобразното й прилагане. Правомощията и действията на съответните органи са разписани в процедурни правила, осигуряващи справедливост за съдията, възможност за пълно изслушване и пълно право на защита. Преписи от предложението за налагане на дисциплинарно наказание и приложените към него писмени доказателства се изпращат на лицето, привлечено към дисциплинарна отговорност. В седем дневен срок от получаване на съобщението лицето, привлечено към дисциплинарна отговорност, може да направи писмени възражения и да посочи доказателства. За

заседанието на дисциплинарния състав, съответно на пленума на Висшия съдебен съвет, се уведомяват привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и вносителят на предложението. Привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и неговият защитник имат право на достъп до дисциплинарното дело за запознаване на всеки етап от производството, както и да изискват преписи от събраните по делото доказателства и други писмени материали, като протоколи от заседания, уведомителни писма и др. Преди да наложи дисциплинарно наказание, наказващият орган – съответната колегия на Висшия съдебен съвет или административния ръководител - изслушва привлеченото към дисциплинарна отговорност лице или приема писмените му обяснения. Актовете за налагане на дисциплинарно наказание задължително съдържат мотиви. За мотиви на решението на съответната колегия на Висшия съдебен съвет се смятат и мотивите на решението на дисциплинарния състав, когато предложението му бъде прието, както и изказаните съображения от членовете на съответната колегия или на пленума на Висшия съдебен съвет.

Привлеченото към дисциплинарна отговорност лице има право на адвокатска защита, но в закона липсва правно основание за възстановяване на разноски за ползваната в производството пред наказващия орган адвокатска защита; такова възстановяване на разходи е възможно на общо основание във фазата на съдебно оспорване на акта за налагане на дисциплинарно наказание.

Във връзка с правата и гаранциите за справедлив процес в минималният стандарт е възприето и правилото, че в началната фаза на разглеждане на жалбата следва да се спазва поверителност, освен ако съдията не поиска друго. Дисциплинарните производства и тези за отстраняване от длъжност могат да се провеждат на закрити заседания. Съдията обаче може да поиска изслушването да се проведе на открито заседание. Решенията по дисциплинарни производства, независимо дали са били провеждани на открити или закрити заседания, могат да бъдат публикувани, особено решенията по производства, включващи санкция срещу съдия[3].

Значителни различия има в практиката на юрисдикциите в Европа. Публикуването на дисциплинарните санкции допринася за по-доброто разбиране на етичните правила дори от съдиите. Но обявяването на името на съдията може да доведе до накърняване на неговия авторитет в бъдеще, особено ако не бъде приета дисциплинарна

[3] Основни принципи на ООН за независимостта на съдебната власт, принцип 17. Всеобща декларация за независимостта на правосъдието (Декларация Сингви), параграф 29. Всеобща декларация за независимостта на съдебната власт (Монреалска декларация), член 2.32. Мерки за ефективно изпълнение на принципите от Бангалор за поведението на съдиите, член 15.

мярка. Ето защо обявяването на името на съдията трябва да бъде внимателно обмислено и извършено по усмотрение на всяка страна. В стандарта се посочва общо, че името на съдията не бива да бъде публикувано, но формулировката не бива да бъде предписателна, като се има предвид, че в някои страни, при определени обстоятелства, е разрешено да се публикуват имената на съдиите.

Съгласно Закона за съдебната власт, до връчването на акта за налагане на дисциплинарно наказание на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице не може да се разгласяват факти и обстоятелства във връзка с дисциплинарното производство. В духа на това правило, законът определя, че заседанията на дисциплинарния състав се провеждат при закрити врата. Липсва основание за провеждане на публични заседания, включително по искане на дисциплинарно привлеченото лице. Заседанията на съответните колегии на Висшия съдебен съвет, по правило публични, също се провеждат при закрити врата, когато обсъждат предложения за налагане на дисциплинарно наказание и изслушване на дисциплинарно привлечени лица. Влезлите в сила решения по дисциплинарни производства се обявяват публично чрез интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

С оглед повишаване прозрачността, публичността и отчетността на дисциплинарната дейност и общественото доверие в съдебната власт, е създаден публичен регистър на дисциплинарните производства. Създаден първоначално като регистър на подпомагащата Съвета Комисия по дисциплинарната дейност с цел да представи дейността на Комисията и развитието на дисциплинарната практика за съответен период, в първоначалната си версия регистърът е съдържал по-малко и по-обобщени данни. Понастоящем Регистърът на дисциплинарните производства, е достъпен за всяко заинтересовано лице чрез интернет страницата на ВСС, като в него при образуване на дисциплинарно производство се обявяват имената на вносителя на предложението за налагане на дисциплинарно наказание, привлеченото към дисциплинарна отговорност лице, членовете на дисциплинарния състав, взетите решения на Комисията по дисциплинарна дейност, на дисциплинарния състав и на дисциплинарно наказващия орган, резултатите от съдебното обжалване на акта по налагане на дисциплинарното наказание. Имената и длъжността на дисциплинарно привлеченото лице се вписват в регистъра от 2011 г. въз основа на решение на Комисията по дисциплинарна дейност във връзка с препоръките от Одитния доклад за извършен одит на дейността за превенция и борба с корупцията в съдебната система и ВСС за периода 01.01.2008 г.- 30.06.2010 г. (протокол № 36 от 25.10.2011 г. на КДП). След влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, обн. ДВ, бр. 28 от 2016 г. и създаването на комисии по дисциплинарна

дейност към всяка от колегиите, се поддържат два регистъра на дисциплинарните производства – към всяка от новите комисии. В съответствие и с проведените обсъждания по апелативни райони на минималните национални стандарти в областта на дисциплинарната практика, проектният екип се обедини около становището, че в националния стандарт следва да залегне правилото, че името на магистрата, срещу когото е образувано дисциплинарно производство, не бива да бъде публично обявявано, тъй като това накърнява неговия авторитет, особено в случаите, когато не се установят основания за ангажиране на дисциплинарната му отговорност. По отношение влезлите в сила решения по дисциплинарните производства - за налагане или неналагане на дисциплинарно наказание – следва да се прилага установената в закона норма на чл. 324 ЗСВ.

По отношение временното отстраняване от длъжност на магистрат, стандартът изисква то следва да се предприема при най- сериозни случаи и по изключение и когато това се налага във връзка с правораздаването. Ако даден съдия бъде временно отстранен от длъжност, той трябва да остане на пълна заплата по време на разследването, освен ако не причини значително забавяне или не сътрудничи на разследването, или при други изключителни обстоятелства. Всяка заплата, която не е била изплатена по време на разследването, следва да бъде изплатена, ако на съдията не бъде наложено дисциплинарно наказание, или впоследствие се установи, че той не е извършил твърдяното деяние.

Законът за съдебната власт допуска при образувано дисциплинарно производство за налагане на наказание дисциплинарно освобождаване от длъжност на изборен член на Висшия съдебен съвет, съдия, прокурор, следовател, административен ръководител или заместник на административен ръководител по предложение на дисциплинарния състав съответната колегия на Висшия съдебен съвет може да го отстрани от длъжност за срок до три месеца /чл. 232/. Разпоредбата е обект на последните изменения и допълнения в закона, в сила от 09.08.2016 г., като срокът на отстраняването от длъжност е намален от шест на три месеца, като през този период не се спира трудовото му възнаграждение.

V. Дисциплинарните наказания следва да бъдат съразмерни по принцип и при прилагането им. Скалата на санкциите, които могат да бъдат налагани се залага в закона и при тяхното налагане се спазва принципа на пропорционалността. Всяка юрисдикция следва да определи санкции, които трябва да бъдат пропорционални както по принцип, така и при

прилагането им[4]. В съответствие с вече споменатите международни стандарти, беше прието, че всяка страна следва да определи санкциите в своята дисциплинарна система, които могат да бъдат приложени в случай на доказано нарушение. Счете се, че е по-подходящо списъците с наказанията, които следва да бъдат наложени, да се изготвят на национално ниво, за да се отчетат различните правни системи и неотложните потребности. Следователно, задача на всяка юрисдикция е да идентифицира приложимите дисциплинарни наказания, които трябва да бъдат ясно дефинирани, законово регламентирани и съразмерни на твърдените деяния. Наблегнато е на пропорционалността на наказанията: пропорционалността следва да се съблюдава както на ниво определяне на наказанията, така и на ниво налагане на подходящите санкции, В определения стандарт се уточнява, че всяко наказание трябва да бъде ясно дефинирано, законово регламентирано и пропорционално на твърдяното деяние както по принцип, така и при прилагането му.

Законът е установил скала на дисциплинарните санкции, като дисциплинарните наказания, които могат да бъдат налагани на съдия, прокурор и следовател са изчерпателно изброени в чл. 308, ал. 1 от ЗСВ: забележка; намаляване на основното трудово възнаграждение от 10 до 20 на сто за срок от 6 месеца до една година; понижаване в ранг за срок от 6 месеца до една година; понижаване в длъжност за срок от 6 месеца до една година; освобождаване от длъжност като административен ръководител или заместник на административен ръководител; дисциплинарно освобождаване от длъжност. За едно и също нарушение може да се наложи само едно дисциплинарно наказание.

При осъществяване на правомощията си да образува и провежда дисциплинарни производства, както и да налага предвидените в закона дисциплинарни наказания, дисциплинарно наказващият орган дължи спазване на принципите на законност, последователност и справедливост – чл. 4 и чл. 13 от Административнопроцесуалния кодекс, субсидиарно приложим, когато глава шестнадесета от Закона за съдебната власт не съдържа особени правила. Необходимо е практиката по дисциплинарни дела да е в съответствие и с правилото на чл. 8 от Закона за съдебната власт, според което органите на съдебната власт следва да прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица и случаи, за които се отнасят, което е в корелативна, неразривна връзка с принципа за пропорционалност при налагане на дисциплинарно наказание на магистратите. При налагане на дисциплинарно

[4] Европейска харта за статута на съдиите, принцип 51. Становище N9 3 на КСЕС на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно принципите и правилата, определящи професионалното поведение на съдиите, в частност етика, несъвместимо поведение и безпристрастност, параграф 74. Мерки за ефективно изпълнение на принципите от Бангалор за поведението на съдиите, член 15.

наказание, за административния орган е налице задължението да изложи основанията и причините за приетата степен на тежест на нарушението от значение за вида на дисциплинарната санкция.

При определяне на конкретното дисциплинарно наказание на магистрат, за когото е установил, че виновно е извършил дисциплинарно нарушение, наказващият орган във всички случаи трябва да се ръководи от критериите, въведени от закона в чл. 309 от ЗСВ: избора на конкретното наказание следва да отчита тежестта на нарушението, формата на вината, обстоятелствата, при които е извършено нарушението и поведението на нарушителя. При налагане на най-тежкото по размер наказание, дисциплинарно освобождаване от длъжност, следва да се съобрази и конституционната норма на чл. 129, ал. 3, т. 5, която допуска освобождаване от длъжност на магистрат, придобил статут на несменяемост, при конкретен, изчерпателен кръг дисциплинарни нарушения: тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения, както и действия, които накърняват престижа на съдебната власт. Във всички случаи, когато наказващият орган налага наказанието дисциплинарно освобождаване от длъжност на такъв магистрат, то той следва да съобразява дали извършеното дисциплинарно нарушение попада в обхвата на конституционната разпоредба.

С приетите с решение на ВСС по протокол № 62/11.12.2014 г. Правила за дисциплинарната дейност на Висшия съдебен съвет, са разписани критерии за определяне на дисциплинарно наказание за виновно неизпълнение на служебните задължения. Съгласно приетите критерии при налагане на дисциплинарно наказание, Висшият съдебен съвет излага основанията и причините за приетата степен на тежест на нарушението, което е от значение за вида на дисциплинарната санкция. В т. 22 от Правилата е посочено, че при определяне на дисциплинарното наказание за виновно неизпълнение на служебни задължения, свързани с функционалните права и задължения на съдиите, прокурорите и следователите (чл. 307, ал. 4, т. 1 , 2 и 5 ЗСВ), при оценката на тежестта на дисциплинарното нарушение следва да се съобразят професионалната дейност на съдията, прокурора или следовател; обективното състояние на съответния орган на съдебната власт; създадената организация и администрирането на работата на магистратите от съответния административен ръководител. Преценката за професионалната дейност на съдия, прокурор или следовател включва: персонална натовареност в количествени показатели; фактическа и правна сложност на разгледаните дела през процесния период; качество на постановените актове – стабилитет според резултатите от инстанционния контрол; съпътстваща професионална работа – участие в състав и произнасяне по дела, подготовка и администриране на дела, дежурства (ако има

такива), натовареност на заседателния график. Преценката за обективното състояние на съответния орган на съдебната власт включва: обща натовареност на съдиите, прокурорите и следователите, както и на персоналната им такава (на работещите същата материя, ако има разпределение на материята); обща и индивидуална натовареност спрямо средната за органи на съдебната власт със сходни показатели. Преценката за създадената организация и администриране на работата на магистратите от съответния административен ръководител включва: равномерна натовареност на магистратите в органа на съдебната власт; при неравномерна натовареност на дисциплинарно привлеченото лице сравнение с останалите магистрати – причини и мерки за преодоляването ѝ; административен контрол и мерки за преодоляване на неритмично, забавено администриране, разглеждане и решаване на делата от магистратите; прилагане на мярката по чл. 327 ЗСВ.

На следващо място в критериите е посочено, че при определяне на вида и размера на дисциплинарното наказание за установеното дисциплинарно нарушение на служебните задължения, дисциплинарно наказващият орган проверява дали дисциплинарно привлеченото лице е имало обективна възможност: да разгледа делото или преписката в инструктивните срокове; да постанови съответния акт в инструктивния срок; да разгледа делото или преписката в разумен срок, ако инструктивните срокове не са спазени; да постанови съответния акт в разумен срок, ако инструктивния срок не е спазен. С оглед на посочените по-горе обстоятелства Висшият съдебен съвет установява дали неизпълнението на служебните задължения е виновно и каква е формата на вината въз основа на: дали дисциплинарно привлеченото лице е имало обективна възможност да разгледа и реши делото в законовите срокове, а ако сроковете надхвърлят законовите дали причините се дължат на: обстоятелства, които стоят извън неговата субективна воля и възможности; съвкупност от обективни и субективни причини; субективно допусната лоша организация на работа и неспазване на процесуалните срокове.

VII. На съдията трябва да бъде предоставено **правото да оспори решението и наказанието**. Той трябва да има право на обжалване в съда или пред по-висш съдебен орган. Решенията по дисциплинарни производства и тези за временно или трайно отстраняване от длъжност следва да подлежат на независимо преразглеждане, въпреки че това може да не се отнася за решенията на най-висшия съд или за тези на законодателния орган при процедури по импийчмънт и други подобни на тях[5]. В европейските страни съществува широко

[5] Основни принципи на ООН за независимостта на съдебната власт, принцип 20. Всеобща декларация за независимостта на съдебната власт (Монреалска декларация), членове 2.32-2.37.

разнообразие от процедури за обжалване или оспорване на решението, взето от първоначалния дисциплинарен орган. Обжалване или преразглеждане на окончателното решение, взето от дисциплинарния орган, има в цяла Европа, с изключение на онези юрисдикции, където решението по дисциплинарното производство се взема от съответния върховен съд (като например в Чехия и Нидерландия). В юрисдикциите, които прилагат англосаксонското право, където, съгласно общото правило, няма директно обжалване, остава отворена възможността за преразглеждане на решението в рамките на съдебния контрол. Там, където съществуват процедури по обжалване, решенията по тях се взимат от апелативни дисциплинарни комисии или от съдилищата (като например в Белгия, Унгария, Словакия и Словения), от административните съдилища, включително от съответния върховен административен съд, или от съвета в съответната държава (в Албания, Белгия, България, Франция, Италия -CPGA, Сърбия, Испания и Турция), или от върховния или конституционния съд в страната (например в Австрия, Хърватия, Дания, Италия -CSM, Литва, Полша, Португалия и Румъния).

В приетия стандарт се уточнява, че съдията има право на обжалване и че трябва да има право на обжалване по линия на съдебния контрол или чрез касационно обжалване, въпреки че това може да не се отнася за решения на най-висшестоящия съд или на законодателния орган.

Законът за съдебната власт предвижда възможността решенията, с които е наложено дисциплинарно наказание, да бъдат обжалвани от засегнатото лице пред Върховния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Жалбата се разглежда от тричленен състав на Върховния административен съд в двумесечен срок от постъпването ѝ в съда, а решението на тричленния състав на Върховния административен съд подлежи на касационно обжалване пред петчленен състав на Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.

През периода 2012-2016 г. Висшият съдебен съвет е образувал общо 159 дисциплинарни дела по постъпили предложения: 14 през 2012 г., 36 през 2013 г., 33 през 2014 г., 55 през 2015 г., 21 през 2016 г. Двадесет от образуваните дисциплинарни дела са присъединени към други вече образувани дисциплинарни дела за разглеждане в общо производство. Две от дисциплинарните дела са прекратени, 4 са спрени на основание чл. 54,

---

Европейска харта за статута на съдиите, принцип 5.1. Становище № 3 на КСЕС на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно принципите и правилата, определящи професионалното поведение на съдиите, в частност етика, несъвместимо поведение и безпристрастност, параграф 77.

ал. 1, т. 5 АПК, по 5 дела, образувани през 2016 г., дисциплинарното производство не е приключило. Висшият съдебен съвет, респ. съответната колегия на Висшия съдебен съвет след промените в сила от 9.08.2016 г., са се произнесли с решение за налагане на дисциплинарно наказание по общо 92 дисциплинарни дела през този период. По 36 от делата дисциплинарно наказващият орган е взел решение да не наложи дисциплинарно наказание.

По 35 от дисциплинарните дела решенията за налагане на дисциплинарно наказание не са обжалвани от съответните магистрати. Наложените по тези дела дисциплинарни наказания варират от най-лекото до най-тежкото: забележка – в осем от случаите, порицание – в 14 от случаите /бел.: този вид наказание е отменено с промените в закона, в сила от 09.08.2016 г./, намаляване на основното трудово възнаграждение за срок от шест до една година - в пет от случаите; понижаване в ранг в четири от случаите, в един случай – освобождаване от длъжност административен ръководител и в един случай – дисциплинарно освобождаване от длъжност. По шест от делата извършеното нарушение е представлявало нарушение на етичните норми, като в четири от случаите е прието, че с извършеното нарушение се накърнява престижа на съдебната власт. В останалите случаи дисциплинарното нарушение е представлявало нарушение на служебните задължения, свързани с функционалните права и задължения на магистратите: системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, действие или бездействие, което неоправдано забавя производството, неизпълнение на други служебни задължения.

От 57-те обжалвани решения за налагане на дисциплинарно наказание, взети през периода 2012 – 2016 г., към настоящия момент съдът е потвърдил 20 от оспорените решения като законосъобразни. Върховният административен съд е потвърдил наложените дисциплинарни наказания: дисциплинарно освобождаване от длъжност – по шест от делата, освобождаване от длъжност административен ръководител – по две от делата, понижаване в длъжност – по три от делата, намаляване на основното трудово възнаграждение за срок – по две от делата, порицание – по четири от делата и забележка – по три от делата. Общо по 17 от дисциплинарните дела съдът е счел, че са налице основания за отмяна на решението за налагане на наказанието. Съдът е отменил наложени през периода дисциплинарни наказания по видове, както следва: забележка – в 2 случая, порицание – в 2 случая, намаляване на основното трудово възнаграждение – в 5 случая, понижаване в ранг – в 2 случая, един случай на понижаване в длъжност, един случай на освобождаване от длъжност административен ръководител, два случая на дисциплинарно освобождаване от длъжност, за извършени дисциплинарни нарушения: в пет от случаите – нарушения на установените морално-етични правила за поведение в обществото, а в останалите – нарушение на служебните задължения.

По останалите съдебни производства по оспорени решения за налагане на дисциплинарно наказание, взети през периода 2012-2016 г., към момента на изготвяне на настоящия анализ няма налице окончателен съдебен акт.

През същия период, на основание на основание чл. 311, т. 1 от ЗСВ във връзка с чл. 308, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗСВ, Висшият съдебен съвет и съдийската и прокурорската колегии, в съответствие с промените в закона, в сила от 09.08.2016 г., са се произнесли по общо 79 заповеди на административни ръководители за налагане на дисциплинарно наказание „забележка“ или „порицание“ /наказание отменено в сила от 09.08.2016 г/. През 2012 г. са разгледани 12 заповеди за налагане на наказание, като Висшия съдебен съвет е потвърдил 10 от тях и е отменил 2. През 2013 г. са разгледани 6 заповеди за налагане на наказание, като Висшият съдебен съвет е потвърдил 2 от тях и е отменил 4. През 2014 г. Съветът е разгледал общо 24 заповеди за налагане на наказание, като е потвърдил 18 от тях, отменил е 5 и е изменил 1, като е заменил наложеното наказание порицание със забележка. От потвърдените 18 заповеди по съдебен ред са обжалвани 7, като по всички жалбите са оставени без уважение или са отхвърлени като неоснователни. През 2015 г. Висшият съдебен съвет се е произнесъл по 19 заповеди на административни ръководители за налагане на наказание, като е потвърдил 10 от тях, отменил е 6 и е изменил 3. От десетте потвърдени заповеди за налагане на наказание 3 са обжалвани пред Върховния административен съд, който е потвърдил решението на ВСС по две от делата и е отменил решението за налагане на наказание по едно от делата. През 2016 г. са разгледани общо 18 заповеди на административни ръководители за налагане на наказание. Общо 6 са заповедите за налагане на наказание на съдии, като 2 от тях са потвърдени, а 4 – отменени от Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет. Висшият съдебен съвет, респ. Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет след промените в закона, се е произнесъл по 12 издадени заповеди за налагане на дисциплинарно наказание на прокурори или следователи, като е потвърдил 8, изменил е 2 и е отменил 2. От потвърдените 8 наказания, три са обжалвани от засегнатите магистрати, като две от съдебните производства са висящи понастоящем, а 1 е решено, като Върховният административен съд е отменил решението на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет за потвърждаване на наложеното наказание, както и заповедта на административния ръководител.